

DOKUMENTY

Pápežská rada pre kultúru

Kultúra a viera

N. 2/2012

Najnovšie vydanie tohto periodika je v súvislosti s prebiehajúcim Európskym rokom aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami vyhláseného Európskou úniou venované téme *staroba a starnutie*.

Ako uvádza v úvodníku Mons. Carlos Azevedo, delegát Pápežskej rady pre kultúru (PRpK), starnutie ako súčasť ľudského života má svoj zmysel. Pokles pôrodnosti v mnohých častiach sveta spôsobuje nerovnováhu medzi generáciami, čo sa prejavuje rôzne v závislosti od kultúry a spôsobu nazerania na život. Aktívna účasť starých ľudí na spoločenskom a rodinnom živote nadobúda v rôznych kultúrach rôzne podoby hodné zamyslenia. V tejto súvislosti je potrebné zaoberať sa dvoma aspektmi: na jednej strane je to kultúra starého človeka vzhľadom na jeho starnutie; na druhej strane dominantne rozšírená spoločenská mienka o starých ľuďoch. Ako zdôrazňuje Mons. Azevedo, uvažovať o starnutí znamená myslieť na ľudstvo.

Články v aktuálnom čísle časopisu, chcú ponúknuť víziu takej kultúry, ktorá dokáže chrániť záujmy starých ľudí, a to z viacerých hľadísk. Redakcia časopisu oslovila odborníkov na túto etapu života, aby ponúkli svoje príspevky o starnutí z rôznych pohľadov. Umenie starnúť dokážu niektoré kultúry rešpektovať s veľkou múdrosťou, keďže vychádzajú z vízie integrujúcej starých ľudí do budovania komunity, alebo z možnosti rozvíjania životnej cesty zmierenej s úbytkom síl.

Sociologický obraz ukazuje, ako sa rozličné spoločnosti pozerajú na starých ľudí. Africké tradície stále odolávajú mentalite pragmatizmu a produktivity prítomnej v Európe. Ekonomické kalkulácie totiž vyčleňujú múdrosť skúsenosti na okraj. V každodennom živote získava prevahu model večnej mladosti, pričom sa ignoruje vnútorný vývoj človeka a nové skúsenosti, ktoré starnutie prináša, hoci je poznačené stratou schopností a vnímaním ohraničení. Bližšie sa o postavení starých ľudí v africkej kultúre možno dočítať v článku Mons. Fortunata Nwachukwu.

Psychologický obraz upriamuje pozornosť na možnú rovnováhu medzi zhoršovaním a prekonávaním *deficitného modelu*, ktorý považuje starnutie za prázdnotu,

nedostatok, problém, absenciu a nie za vývojovú fázu života osoby, ktorá sa prispôsobuje biologickým, psychologickým, rodinným a pracovným zmenám. Základ tejto novej rovnováhy tvorí svet vzťahov a interakcií so starým človekom, ktorý naďalej ponúka svoje kompetencie, a spoločnosť vytvárajúca vhodné príležitosti pre stretnutia a formáciu. O psychologických aspektoch starnutia sa možno bližšie dočítať v článku *Starnutie – psychologická lekcija* od Antonia M. Fonsecu, docenta psychológie.

Teologický obraz poukazuje na úctu k starobe, ktorá je zavŕšením pozemského života, pričom rozlišuje medzi zhoršovaním fyzického zdravia a vzrastom ducha. Zdôrazňuje, aký dôležitý význam má prežívanie duchovného života pre prijatie staroby ako požehnanie. Náboženská a morálna zodpovednosť neprestávajú existovať, ba posilňujú sa ako zbieranie úrody čností a múdrosti získaných počas dlhej životnej cesty. Kresťanská spiritualita pomáha k prijatiu ohraničení, zmiereniu sa so životom a príprave na stretnutie s Bohom. O kultúre a spiritualite starého človeka sa dočítate v článku Massima Petriniho, riaditeľa Medzinárodného inštitútu pastorálnej teológie v zdravotníctve.

Zdravá kultúra vidí v starnutí aj krásu pokoja, nežnosti a ticha, a nielen ťažobu choroby a samoty. Cieľom nádeje starého človeka je dospieť k tomu, že smerujúc k blížiacemu sa koncu bez strachu, môže opakovať Ježišove slová vyslovené na kríži: *Všetko je dokonané* (porov. Jn 19, 30). Tajomstvom dobre prežívaného starnutia je urobiť zo smrti zakončenie skúsenosti lásky otvorenej pre večnosť.

Časopis ďalej informuje o novej internetovej stránke dikastéria www.cultura.va, ktorá je zdrojom informácií a platformou pre zverejňovanie aktuálnych tém, aby bola Pápežská rada pre kultúru prítomná v areopágu sveta webu.

Nasledujúce plenárne zasadanie PRpK sa uskutoční 6. – 9. februára 2013 na tému *Objavovanie kultúry mládeže (Emerging Youth Cultures)*.

Časopis publikuje aj reportáž a svedectvo z ďalšej etapy *Nádvoria pohanov (Cortile dei gentili)*,

vatikánskej iniciatívy na podporu dialógu medzi veriacimi a neveriacimi. Tentokrát sa podujatie konalo v Palerme (29.-30.3.2012) na tému *Právna kultúra a medzináboženská spoločnosť*, keďže Sicília má veľký problém so zakorenenosťou organizovaného zločinu. „Kultúra plodí konanie“ – zdôraznil kard. Gianfranco Ravasi, predseda PRpK a povedal: „Tam, kde je násilie, tam je ne-kultúra, neľudskosť“. To je podľa Ravasiho práve prípad mafie, porušovania právneho systému, ktoré znetvoruje tvár človeka stvoreného na Boží obraz, prestupuje zákon a morálku, relativizuje pravdu. Preto je dôležitý kultúrny a medzináboženský dialóg, ktorý vedie spoločnosť k znovu nadobudnutiu zlatého jadra spájajúceho tieto skutočnosti. Účastníci sa zhodli na tom,

že je nevyhnutné uznať náboženstvá ako základ morálnych hodnôt.

Časopis informuje aj o diskusnom stretnutí veľvyslancov 23 štátov afrického kontinentu pri Svätej stolici, ktoré zorganizovala PRpK (26. 3. 2012) v spolupráci s ďalšími piatimi dikastériami, ktoré majú čo dočinenia s africkým kontinentom s cieľom zintenzívniť kontakty a hľadať spoločné cesty a spôsoby pre spoluprácu na poli kultúry. Práve mnohé veľvyslanectvá žiadajú PRpK o patronát nad kultúrnymi podujatiami, ktoré organizujú a mnoho diplomatických návštev vyústilo do konkrétnych návrhov na spoluprácu.

V závere sú publikované recenzie na nové knihy, napr. *Etica & Democrazia (Etika a demokracia)* od Paoly Binettiovej, Edizione LINDAU 2012. -sg-

ZAHRANIČNÉ BISKUPSKÉ KONFERENCIE

COMECE a OCIPE

Europe Infos

N. 152/2012, Brusel, Belgicko

Septembrové číslo periodika informuje o aktuálnom dianí v Európskej únii a jednou z tém, na ktorú sa upriamuje pozornosť čitateľov, je projekt Európskej komisie zameraný na registráciu narodených afrických detí. Zatiaľ čo v krajinách Európy je to bežná prax, nie je tomu tak všade vo svete. Autor článku vysvetľuje najskôr dôležitosť registrácie. Neregistrované deti totiž akoby ani neexistovali, čo pre ne znamená celý rad nevýhod tak v právnej, ako aj praktickej oblasti života. Majú sťažený prístup k vzdelaniu, zdravotným službám či uplatňovaniu občianskych práv. Registrácia im naopak môže zaručiť ochranu počas obdobia neplnoletosti, chráni ich pred včasnými sobášmi, detskou prácou či predčasným nástupom na vojenskú službu. Realizátormi spomínaného projektu sú EÚ a UNICEF, ktoré v ôsmich vybraných afrických krajinách zavedú bezplatnú registráciu narodených detí. Voľba padla na tie krajiny, v ktorých je vysoký podiel počtu neregistrovaných detí mladších ako päť rokov, kde sú veľmi nízke počty registrovaných detí po narodení, kde je veľká diskriminácia v prístupe k základným službám kvôli chýbajúcim rodným listom alebo kde boli registračné záznamy zničené počas občianskej vojny. Prácu v odľahlých oblastiach krajiny má uľahčiť digitálna technika a mobilné technológie.

Ďalší príspevok sa zameriava na problematiku cyperského ostrova, ktorý je rozdelený medzi grécku a tureckú sféru vplyvu. Od roku 2004 je južná časť ostrova súčasťou EÚ. Komplikovaná situácia na ostrove si preto vyžadovala vypracovanie špeciálnych nariadení, ktoré stanovujú za akých podmienok sa uplatňuje právo EÚ v oblasti prepravy osôb, tovarov a služieb pri prekračovaní deliacej tzv. zelenej línie. Táto však zároveň predstavuje hranicu medzi náboženskými spoločenstvami kresťanov a moslimov. Situácia sa vyostrila po tom, čo bol viacerým predstaviteľom kresťanských cirkví zabránený vstup do severnej časti ostrova. Nasledovala síce interpelácia pri Európskom parlamente, avšak Európska komisia reagovala na podnet len krátko a zdržanlivo. Dôležitú úlohu tu pritom zohráva aj oblasť dodržiavania ľudských práv pri voľnom pohybe kresťanských cirkevných predstaviteľov na miesta náboženského kultu či k spoločenstvám veriacich v turecko-cyperskej oblasti. Tento problém by sa totiž nemal vnímať len ako vnútropolitický, ale zo strany EÚ tiež ako vnútorný problém dodržiavania ľudských práv.

Septembrové vydanie informačníka prináša tiež témy zaoberajúce sa rôznymi pohľadmi na konferenciu Rio+20, či opatreniami Európskej komisie v oblasti ochrany detí v rámci pripravovanej Stratégie za lepšiu internet pre deti. Záverečný článok je venovaný tohoročnej *Medzinárodnej letnej škole v Seggau* (Rakúsko). -fh-

Generálny sekretariát Konferencie biskupov Francúzska**Kultúrny príspevok Katolíckej cirkvi v oblasti turizmu***Documents Episcopat N. 6/2012*

V najnovšom čísle dokumentov Konferencie biskupov Francúzska sa P. Jean-Yves Baziou z teologickej fakulty v Lille zaoberá prínosom a pastoračiou Cirkvi v oblasti turizmu. Najskôr predstavuje postupný vývoj chápania rekreácie a turizmu v Katolíckej cirkvi: od nedôvery voči nim až po uznanie ich pozitívnej hodnoty. Turizmus sa spomína v Magistériu po prvý raz v roku 1923, keď pápež Pius XI. v liste biskupovi z Annecy vyhlásil Bernarda Mentona za patróna alpských turistov a alpinistov. P. Baziou definuje kultúru ako súbor prvkov a inštitúcií, ktoré nám umožňujú žiť ľudsky; možno ju tiež chápať ako štýl civilizácie alebo spoločnosti, ktorý zahŕňa starostlivosť o prírodu i bohatstvo výtvarného a výtvarného ľudského ducha. Svet prechádza premenou od relatívne homogénnych kultúr (teda od geograficky vymedzeného priestoru) k jedinej globálnej histórii; kultúrne priestory prestávajú byť jednoznačné a nastupuje globalizovaný svetový priestor. Čoraz viac ľudí migruje a navzájom sa konfrontujú rozličné kultúry. Cirkev má povzbudzovať k tomu, aby sa v turizme rozvíjala kultúra pohostinnosti, zdvorilosti a ekumenizmu.

Aj charakter prítomnosti Cirkvi vo svete sa mení a stáva sa viac symbolickým na rozdiel od minulosti, keď išlo skôr o jej priestorovú a kvantitatívnu prítomnosť. Symbol má schopnosť poukazovať tak na to, čo spája, ako aj na to, čo je iné. Cirkev ako Boží ľud na ceste je prítomná v rôznych dobách a v rôznych kultúrach, to ju spája so všetkými ľuďmi. A svojím cieľom, ktorým je mierumilovne spolunažívajúce ľudstvo, poukazuje na to „iné“. Pokiaľ ide o fenomén inakosti stretávame sa v našom svete s mnohými formami nespravodlivosti – od separácie v getách až po priame zrážky (násilie, agresivita, vojny). Turizmus môže čeliť tejto výzve tromi spôsobmi: kultúrou odporovania zlu, nespravodlivosti a utrpeniu; kultúrou kontemplácie – nechať na seba druhého pôsobiť, nie sa ho snažiť ovládať; a tiež kultúrou otvárania sa Božej transcendentnosti. Pastoračia v turizme má vychádzať z tradičnej kresťanskej myšlienky, že Boha možno kontemplanovať v jeho stvorení. V tomto duchu možno turizmus a cestovanie chápať ako všeobecné uvedenie do istej duchovnej skúsenosti.

-ms-

Taliaska biskupská konferencia**Notiziario CEI***N. 2 / 2012*

Spravodajca Taliankej biskupskej konferencie (CEI) informuje, že kardinál Angelo Bagnasco bol v marci t.r. pápežom Benediktom XVI. potvrdený v úrade predsedu CEI na ďalších päť rokov. Uvádza aj Posolstvo Predsedníctva CEI k 88. dňu Katolíckej univerzity Sacro Cuore (22. apríla 2012) pod názvom *Budúcnosť krajiny spočíva v srdciach mladých*. Biskupi v ňom zdôrazňujú, že úlohou talianskej katolíckej univerzity ako kultúrnej a výchovnej inštitúcie je formovať schopných a presvedčivých protagonistov civilizácie lásky.

Spravodajca publikuje zrevidovaný štatút *Nadácie Migrantes* (pastoračnej inštitúcie CEI založenej r. 1987), ktorej cieľom je pastoračia migrantov; Nová dohoda pre diecéznych kňazov vyčlenených pre pastoračiu talianskych emigrantov v zahraničí; Štatút novozriadeného Národného úradu CEI pre apoštolát na mori.

V dňoch 26. – 29. marca sa konalo jarné zasadanie Stálej rady CEI, na ktorom biskupi o.i. vyzvali inštitúcie a taliansku spoločnosť, aby konkrétnymi opatreniami oceňovali legitímnu hodnotu rodiny založenej na manželstve medzi mužom a ženou, ďalej antropologický význam nedele, a aby tiež nezabúdali na mládež a snažili sa jej

zabezpečiť pracovné príležitosti, čo je dnes obzvlášť naliehavé pre rozvoj národa a krajiny. Biskupi sa zaoberali návrhom témy pre Národný cirkevný kongres vo Florencii (2015); schválili materiály prípravy snúbencov na manželstvo (budú publikované v nasledujúcich mesiacoch); zriadili na sekretariáte CEI *Úrad pre apoštolát na mori*; rozhodli, že 47. sociálny týždeň talianskych katolíkov sa bude konať v Turíne na jeseň r. 2013.

Spravodajca ďalej publikuje správu zo 64. generálneho zhromaždenia CEI (21. – 25. mája), počas ktorého sa talianski biskupi zaoberali témou stanovenou na tento rok v rámci *Pastoračného plánu*, zameranou na formáciu dospelých a rodiny a vypočuli si prednášku: *Dospelí v spoločnosti: dospelí vo viere a svedkovia ľudskosti*. Biskupi tiež dokončili pripomienkovanie a schválili poslednú časť materiálov pre vydanie tretej typickej edície Rímskeho misála v taliančine. Počas zasadania boli predstavené *Smernice pre prípady sexuálneho zneužívania mladistvých zo strany kleru* v zmysle požiadaviek Kongregácie pre náuku viery. Na zasadaní bola tiež schválená finančná správa CEI za rok 2011 a plán zasadaní CEI na obdobie 2012-2013.

-sg-

ZAHRANIČNÉ PERIODIKÁ

Odborný časopis a úradný orgán rímskokatolíckych biskupstiev Švajčiarska

Schweizerische Kirchen-Zeitung

N. 33-35/2012

Jednou z nosných tém švajčiarskeho cirkevného periodika je opäť téma Druhého vatikánskeho koncilu. Predkladaný článok dáva do pozornosti témy, ktorými sa koncil zaoberal. V úvode sú čitatelia informovaní o zvolenom postupe výberu tém. Zo štátneho sekretariátu Vatikánu boli rozoslané listy s požiadavkou dať návrh, akými témami sa má ohlásený koncil zaoberať. Odpovede sú zaradené do štyroch zväzkov. Prvý obsahuje aktá pápeža Jána XXIII., druhý rady a želania biskupov a prelátov, tretí zväzok návrhy a podnety kongregácií Rímskej kúrie, štvrtý zväzok obsahuje štúdie a želania cirkevných a katolíckych univerzít a fakúlt. Švajčiarske periodikum informuje čitateľov o tom, ako reagovali na spomenutú výzvu švajčiarske biskupstvá, rehoľné rady a univerzity. Hoci boli švajčiarski biskupi požiadaní, aby poslali spoločné písomné vyjadrenie, realita bola taká, že na štátny sekretariát Vatikánu bolo odoslaných sedem odpovedí

švajčiarskych biskupov a rehoľných predstavených rozličného rozsahu a kvality. K tomu bolo pripojené vyjadrenie nového apoštolského nuncia, arcibiskupa Alfreda Paciniho, či ospravedlnenie ťažko chorého biskupa Joya. Od apoštolského administrátora biskupstva Tessin nebola doručená žiadna odpoveď. Ďalšia časť článku podrobne informuje o odpovediach veľkých biskupstiev ako sú Bazilej – Lugano, Chur, Lausanne, analyzujúc pritom situáciu v jednotlivých biskupstvách. Nasleduje časť, ktorá zahŕňa postoje menších biskupstiev a opátstiev, ďalej postoje švajčiarskych najvyšších predstavených rehoľí. Článok uzatvára pohľad teologickej fakulty vo Freiburgu.

Ďalšie články upriamujú pozornosť čitateľov na cirkvi v Rusku, konkrétne na vývojové tendencie a perspektívy pre budúcnosť ekumény medzi ortodoxnými kresťanmi a katolíckymi tejto krajiny. **-Ph-**

Vision 2000

Chodte, ste poslaní

N. 5/2012, Rakúsko

Ústrednou témou článkov aktuálneho čísla rakúskeho periodika je misijné povolanie Cirkvi. Jeden z článkov informuje o stretnutí mladých v Pöllau – o letnom tábore, ktorého súčasťou je evanjelizácia. Ďalší príspevok pripodobňuje misijné povolanie manželov v Cirkvi tomu, ako Ježiš vyslal učeníkov po dvoch, aby hlásali evanjelium. Manželský pár v tomto príspevku vypovedá o vlastnej skúsenosti a ceste uvedomenia si svojho misijného poslania. Takmer všetci manželia by si aj po rokoch spomenuli, že pri manželskom sľube si sľubovali vzájomnú lásku a vernosť na celý život a tiež, že ako manželia prijímajú deti a budú ich katolícky vychovávať. V rámci otázok, ktorým predchádza manželský sľub nasleduje v nemeckej jazykovej oblasti tiež otázka, či sú snúbenci pripravení niesť ako kresťanskí manželia spoluzodpovednosť v Cirkvi a vo svete. Kladnou odpoveďou dávajú pred Bohom a Cirkvou sľub, že chcú vo svojom manželskom živote naplniť aj

túto misijnú úlohu. O konkrétne skúsenosti s tým sa s čitateľmi podelili manželia Oberederovci.

Ako reagovať v prostredí, v situácii, v čase, keď o vieru nejavia ľudia záujem, keď vládne v tejto oblasti apatia, ba keď kritika a znechutenie vychádza z radov samotných katolíkov? Aj nás sa týka výzva, byť ohlasovateľom Kristovej zvesti medzi spolubratmi vo viere a povzbudzovať a posilňovať ich ochabnutú vieru. Svedectvo života prináša tiež Viedenčan, otec štyroch detí a starý otec, Josef Weinlich. Ak si myslíme, že tento muž žije vieru len v hraniciach svojej rodiny či farnosti, veľmi sa mýlime. Aj jeho môžeme nájsť ako pravidelne niekoľkokrát v týždni, už roky pozýva ľudí rakúskej metropoly nájsť pravú nádej, život a lásku v Kristovi. Nie je to len mimoriadna zaujímavá akcia katolíkov, ktorá mu spestrujú dennú rutinu. Je to cesta vytrvalosti a vernosti, cesta milujúceho a obetavého otca, manžela, svedectvo jeho výnimočnosti. **-Ph-**

Ak máte záujem o celé znenie textov obráťte sa na Mgr. Ľubicu Hricovú, adresa: hricova@kbs.sk

Informačný list zhotovili: ThLic. Anton Ziolkovský, PhD., preklady: Ing. Mgr. Mária Spišiaková PhD., Mgr. Ľubica Hricová, Mgr. Stanislav Gábor, grafika: Jolana Šinajová